

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
16 - 1566 / 09
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 4834 датум 31. 3. 2010.

На основу члана 138. став 1. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС“ бр. 98/06) и члана 31. став 2. Закона о Заштитнику грађана („Сл. гласник РС“ бр. 79/05 и 54/07) у поступку контроле законитости и правилности рада Општинске управе општине Прибој, по притужби А. А. у име Санџачке демократске партије, Општински одбор Прибој и господина Б. Б. у име Бошњачког националног вијећа, Заштитник грађана

УТВРЂУЈЕ

I У раду Општинске управе општине Прибој постоје недостаци који су проузроковали повреду Уставом зајемченог права националних мањина на очување посебности, јер није уведен у службену употребу босански језик и латинично писмо, упркос чињеници да према резултатима последњег пописа становништва на територији општине Прибој живи више од 15% припадника бошњачке националне мањине.

II Општина Прибој није усагласила текст Статута општине са Уставом и другим позитивноправним прописима чиме није обезбедила право на службену употребу босанског језика и латиничног писма припадницима бошњачке националне мањине.

На основу утврђених недостатака у раду, Заштитник грађана упућује Председнику Скупштине општине Прибој и општинским органима следећу

ПРЕПОРУКУ

Потребно је да се Статут општине Прибој усагласи са Уставом и другим позитивноправним прописима и на тај начин омогући остваривање права бошњачке националне мањине на службену употребу језика и писма на територији општине.

Председник Скупштине општине Прибој обавестиће Заштитника грађана у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке, о поступању по њој и доставити документа из којих се може утврдити да је по препоруци Заштитника грађана поступиено.

Р а з л о з и:

Заштитник грађана примио је притужбу А. А. у име Санџачке демократске партије, Општински одбор Прибој 07. 12. 2009. године и господина Б. Б. у име Бошњачког националног вијећа (Национални савет бошњачке националне мањине у Србији) 12. 02. 2010. године.

У притужби А. А. наводи да је одборничка група Санџачке демократске партије, у писаној форми и преко својих одборника у скупштинском сазиву, покренула иницијативу да се члан 5. Статута општине Прибој који регулише употребу језика и писма промени како би се омогућило да грађани припадници бошњачке националне мањине остваре своје уставно право на употребу босанског језика у службеној употреби на територији општине. Промена члана 5 Статута подразумева да се поред формулације: „На територији општине Прибој у службеној употреби је српски језик и ћирилично писмо“, која је садржана у актуелном Статуту општине, дода став 2. који би гласио „На територији општине Прибој у службеној употреби је босански језик и латинично писмо“. Иницијативу су, како наводи притужилац, засновали на члану 11. Закона о заштити слобода и права националних мањина. Притужилац указује и на то да су, са истим циљем, иницијали измену истог члана Статута и током мандата претходних сазива Скупштине општине Прибој, а и приликом доношења Статута општине. Како, скупштинска већина, без образложења није прихватила иницијативу обратили су се Министарству за државну управу и локалну самоуправу и указали на немогућност остваривања права. Министарство је доставило тумачење СО Прибој које скупштинска већина није прихватила и приликом доношења новог Статута није применила законску обавезу и донела одлуку да босански језик и писмо буду у равноправној употреби на територији општине Прибој.

Представник Извршног одбора Бошњачког националног вијећа Б. Б. указује на исти проблем, а поред тога што сматра да је повређено право припадника бошњачке националне мањине из чл. 11. Закона о заштити слобода и права националних мањина указује и на повреду чл. 18. Закона о локалној самоуправи. Господин Б. Б. је уз допис Заштитнику грађана приложио и акт од 10. 02. 2010. из кога се закључује да се обраћао председнику општине Прибој у коме му је предочио проблеме са којима се суочавају припадници бошњачке националне мањине у остваривању права на службену употребу језика и писма.

Најзад, господин К. К. је у име Општинског одбора Прибој Санџачке демократске партије, 25. августа 2008. године поднео Уставном суду РС тужбу за оцену уставности и законитости чл. 5 Статута општине Прибој. Како је у овом акту господин К. К. тражио да Уставни суд донесе одлуку којом би се члан 5. Статута допунио одредбом: „На територији општине Прибој у службеној употреби је и босански језик и латинично писмо“, Уставни суд је на седници одржаној 5. новембра 2009. године донео Закључак којим је одбацио „тужбу“ уз образложење да је ненадлежан јер су измене и допуне Статута у надлежности скупштине општине. У образложењу Закључка изричито је напоменуто да Уставни суд није надлежан ни за практичну примену закона и остваривање мањинских права.

Сврха уставне и законске заштите права националних мањина на употребу свог језика и писма јесте делотворна заштита и очување идентитета како припадника националне мањине, тако и групе као целине. Закон о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“, бр.

129/07) је општини поверио да се стара о оба аспекта заштите права националних мањина – индивидуалном и колективном (чл. 20, тачка 32). У том смислу општински органи би требало да имају у виду да би припадници бошњачке националне мањине након увођења босанског језика у службену употребу на територији општине Прибој стекли услове за остваривање других колективних права у складу са законом. Такође, одборници би требало да имају у виду и то да би доношењем одлуке о промени Статута општине, којом се босански уводи у службену употребу, допринели унапређењу међуетничких односа и јачању личне сигурности, друштвеној интеграцији националних мањина и доследној примени међународних стандарда признавања и заштите њихових идентитета које је Република Србија ратификовала и уредила Уставом и законом.

Доношењем Закона о ратификацији Европске повеље о регионалним или мањинским језицима („Сл. лист СЦГ – Међународни уговори“, бр. 18/2005), којим је међу десет мањинских језика које је изабрала да ће штитити уврштен и босански, Република Србија је потврдила одређење да развија дух плуралистичке, отворене и недискриминацијске државе. У том смислу требало би да органи државне и јавне управе, судски органи, као и органи локалне самоуправе и други носиоци јавних овлашћења, развијају институције, начине и мере и доносе одлуке које ће допринети владавини права, правној држави, развоју локалне демократије, пуној једнакости у остваривању људских и мањинских права и квалитетнијем животу.

Право на службену употребу језика и писама националних мањина регулисано је чл. 79 Устава Републике Србије којим је, између осталог, предвиђено и да националне мањине, у складу са законом, имају право: „на коришћење свог језика и писма“; „да у срединама где чине значајну популацију, државни органи, организације којима су поверена јавна овлашћења, органи аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе воде поступак и на њиховом језику“; „да у срединама где чине значајну популацију, традиционални локални називи, имена улица, насеља и топографске ознаке буду исписане и на њиховом језику“.

Чланом 11. Закона о заштити права и слобода националних мањина („Сл. лист СРЈ“, бр. 11/2002) утврђено је да службена употреба језика „на територији јединице локалне самоуправе где традиционално живе припадници националних мањина“ подразумева: „коришћење језика националних мањина у управном и судском поступку и вођење управног поступка и судског поступка на језику националне мањине, употребу језика националне мањине у комуникацији органа са јавним овлашћењем са грађанима; издавање јавних исправа и вођење службених евиденција и збирки личних података на језицима националних мањина и прихватање тих исправа на тим језицима као пуноважних, употреба језика на гласачким листићима и бирачким материјалима, употреба језика у раду представничких тела“.

Ставом 2. истог члана Закона „јединица локалне самоуправе ће **обавезно** увести у равноправну службену употребу језик и писмо националне мањине уколико проценат припадника те националне мањине у укупном броју становника на њеној територији достиже 15% према резултатима последњег пописа становништва“. У наставку, ставом 5. утврђено је да у јединицама локалне самоуправе у којима је језик и писмо националне мањине у службеној употреби „имена органа који врше јавна овлашћења, називи јединица локалне самоуправе, насељених места, тргова и улица и други топоними испију се и на језику дотичне националне мањине, према њеној традицији и правопису“.

Најзад, чл. 20. тачка 33 Закона о локалној самоуправи утврђено је да општина, „преко својих органа у складу с Уставом и законом“, поред осталог и „утврђује језике и писма

националних мањина који су у службеној употреби на територији општине“, а Законом о службеној употреби језика и писма („Сл. Гласник РС“, бр.45/91, 53/93, 67/93, 48/94 и 101/05) утврђено је да „општине у којима живе припадници народности¹ утврђују кад су језици народности у службеној употреби на њиховој територији“ као и то да „језик, односно језици народности који су у службеној употреби у општини, утврђују се статутом општине“ (ст. 1 и ст. 2 чл. 11).

На основу наведених позитивних прописа закључује се да је јединица локалне самоуправе у којој према резултатима последњег пописа становништва живи више од 15% припадника једне националне мањине дужна да, кроз одредбе свог статута, уведе у службену употребу језик и писмо те националне мањине.

Овакво законско одређење требало би да подразумева да, у случају када попис становништва укаже на чињеницу да је у општини проценат припадника једне националне мањине премашио 15%, Скупштина општине приступи промени статута и испуни законску обавезу, што је у складу с чл. 5 Закона о локалној самоуправи којим је предвиђено да: „у вршењу своје надлежности, јединица локалне самоуправе доноси прописе самостално, у складу са својим правима и дужностима утврђеним Уставом, законом, другим прописима и статутом“.

У том смислу надлежни органи општине Прибој, у којој према резултатима Пописа становништва из 2002. године живи 5.567, односно 18.33% Бошњака, треба да предузму све на што их закон обавезује да се измени Статут општине како би се омогућила примена Устава и закона Републике Србије у вези са правом на службену употребу језика и писма националних мањина. У овом поступку општински органи су дужни да прибаве мишљење Савета за међунационалне односе који је основан Одлуком Скупштине општине Прибој од 27. октобра 2008. године. Уколико је Савет у међувремену распуштен прибављање његовог мишљење није обавезно, али постоји обавеза Скупштине општине да формира нови Савет у складу са чл. 98. Закона о локалној самоуправи. Такође, напомињем да је чл. 135. Статута општине Прибој („Сл. лист општине Прибој“, бр. 12/08), прописано је да иницијативу за доношење или промену Статута, може поднети и председник Општине.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Саша Јанковић

Доставити :

- Председнику Скупштине општине Прибој
- Председнику општине Прибој
- Начелнику Општинске управе општине Прибој
- А.А.
- Б.Б.

¹ Према чл. 2. ст. 2. Закона о заштити права и слобода националних мањина термин „народности“ је синоним са термином „националне мањине“.